

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СЛОБОДНОМ ПРИСТУПУ ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА

Члан 1.

У Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС“, бр.12004 и 5407) у члану 12. тачка на крају реченице се замењује запетом и додају се речи: „и обавестиће га да остала садржина документа није доступна“.

Члан 2.

Наслов члана 16. мења се и гласи: **„Поступање по захтеву“**.

У члану 16. став 3. после речи: „дужан је да о томе“ , брише се реч: „одмах“ и додају речи: „најкасније у року од 3 дана од дана пријема захтева“.

У ставу 10. после речи: „дужан је да“ додају се речи: „без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од пријема захтева,“.

Члан 3.

У члану 18. став 2, тачка на крају реченице се замењује запетом и додају се речи: „а, када је то могуће, у облику у коме је тражена“.

Члан 4.

У члану 22. у уводној реченици става 1. бришу се речи: „у року од 15 дана од достављања решења органа власти,“.

У ставу 1. истог члана, тачка 1. мења се и гласи:

„1) орган власти одбаци или одбије захтев тражиоца, у року од 15 дана од дана када му је достављено решење или други акт;“

У тачки 5. тачка на крају реченице се замењује речју: „или“.

Додаје се нова тачка 6. која гласи:

„6) орган власти на други начин отежава или онемогућава тражиоцу остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја, супротно одредбама овог закона“.

Став 2. и 3. се бришу.

Члан 5.

У члану 24. додају се став 4. и 5. који гласе:

“Повереник ће решењем наложити органу власти да тражиоцу омогући слободан приступ информацијама од јавног значаја, када утврди да је жалба основана.

Ако орган власти, након изјављене жалбе због непоступања по захтеву, а пре доношења одлуке по жалби, тражиоцу омогући приступ информацијама или по захтеву одлучи, Повереник ће обуставити поступак по жалби. Поступак по жалби се обуставља и када тражилац одустане од жалбе.“

Члан 6.

У члану 25. став 1. бришу се речи: „осим органа из члана 22. став 2. овог закона,“.

Члан 7.

У наслову члана 27. реч: „**решења**“, замењује се речју: „**одлука**“.

Члан 27. мења се и гласи:

„Против одлуке Повереника тражилац информације може покренути управни спор.

Управни спор поводом остваривања права на слободан приступ информацијама је хитан.“

Члан 8.

Наслов члана 28. мења се и гласи: „**Обавезност и извршење решења Повереника**“.

У члану 28. став 1. се мења и гласи:

“Решења Повереника су обавезујућа, коначна и извршна.

У ставу 2. речи: „и закључака“ се бришу.

После става 2. се додаје нови став 3. који гласи:

“Влада Републике Србије уређује поступак извршења решења Повереника и у случају потребе, обезбеђује извршење“.

Члан 9.

У члану 34. став 2. речи: „Народна скупштина“, замењују се речима „Административни одбор Народне скупштине“.

Члан 10.

У члану 38. после става 3. додаје се нови став 4. који гласи:

„Овлашћено лице које, ради остваривања права јавности да зна, откривања корупције или других незаконитих радњи, супротно својим радноправним обавезама, омогући слободан приступ информацији од јавног значаја, а имало је разлог да верује у њену тачност или потпуност, не може се због тога позвати на одговорност.“

Члан 11.

У наслову члана 40. после речи: „за“, додају се речи: „израду и“.

У члану 40. после речи: „по којем се“, додају се речи: „израђује и“.

Члан 12.

У члану 43. у уводној реченици после речи: „државног органа“ додаје се запета и речи: „ до 20. јануара текуће године, за претходну годину,“.

После става 1. додаје се нови став 2. који гласи:

„Подаци из става 1. тачка 1) до 3) овог члана исказују се укупно и посебно за тражиоце у категорији: грађана, јавних гласила, удружења грађана, политичких странака, органа власти и других тражиоца“.

Члан 13.

У члану 45. реч: „информисање“, замењује се речима: „државне управе“.

Члан 14.

Члан 46. мења се и гласи:

„Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај руководиоца органа власти, ако орган власти:

- 1) одбије да прими захтев тражиоца, приступ информацијама условољава доказивањем оправданог или другог интереса или уплатом трошкова у износу већем од прописаног (члан 4, 15, 17.) или на било који други начин, супротно одредбама овог закона, онемогућава остваривање права на слободан приступ информацијама, од јавног значаја;
- 2) поступи противно начелу једнакости (члан 6.);
- 3) дискриминише новинара или јавно гласило (члан 7.);
- 4) не означи носач објављене информације, а не ради се о опште познатој информацији (члан 10.);
- 5) не саопшти, односно не омогући увид у истиниту и потпуну информацију, а оспорава истинитост и потпуност објављене информације (члан 11.);
- 6) не поступи по захтеву за приступ информацијама у складу са овим законом, односно достави непотпуне или нетачне информације (члан 16);
- 7) не изда информацију у треженом облику, а има техничких могућности за то (члан 18. ст. 2. и 3.);
- 8) неосновано одбије да изда копију документа са информацијом на језику на којем је поднет захтев (члан 18. ст. 4);
- 9) не омогући Поверенику увид у носач информација или не поступи по решењу Повереника (члан 24 став 4, члан 25. став 1, члан 26. став 2. и члан 28. став 1).

Члан 15.

У члану 49. реч: „именоваће“, замењује се речју: „одредиће“.

Члан 16.

После члана 49. додаје се нови члан 50. који гласи:

„Ако су одредбе других закона у супротности са овим законом у погледу остваривања приступа информацијама од јавног значаја, примењују се одредбе овог закона.“

Члан 17.

Постојећи члан 50. постаје члан 51.

Члан 18.

Овлашћује се Законодавни одбор Народне скупштине да утврди пречишћен текст Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Члан 19.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СЛОБОДНОМ ПРИСТУПУ ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја садржан је у члану 51. став 2. Устава Републике Србије према коме свако има право на приступ подацима који су у поседу државних органа и организација којима су поверена јавна овлашћења, у складу са законом.

Такође, основ за доношење закона је и члан 107. Устава који предвиђа могућност да и бирачи предложе усвајање закона у Народној скупштини Републике Србије.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Разлог доношења овог закона је постизање вишег нивоа остваривања људских права, конкретно права на приступ подацима у поседу државних органа и организација, гарантованог Уставом и Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја, као битног услова за остваривање других људских права и слобода, као што су слобода мишљења, права на информисање, бирачког права и др.

Истовремено, резултати ефектнијег остваривања права на слободан приступ информацијама. тј. подацима у поседу органа јавне власти, који би били постигнути доношењем овог закона, су и боља контрола над радом органа власти, а и ефикаснија борба против корупције, што је једно од најактивнијих стратешких опредељења.

Овај закон, заједно са сетом закона који регулишу проблематику тајних података и заштите података о личности, допринеће успостављању објективнијег баланса између права јавности, права на приватност и заштите националних интереса, односно јавног поретка.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Уз чл.1. - Прецизира се поступање првостепеног органа по захтеву за приступ информацијама у случају регулисаном чланом 12. Закона, када део траженог документа, односно део информација које су у њему садржане треба заштити, нпр. личне податке и сл, а ради заштите неког другог претежнијег легитимног интереса.

Уз чл.2. - Измене наслова члана 16. Закона одговарају суштини поступања првостепеног органа по захтеву за остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја које је регулисано овим чланом. Када орган власти удовољава захтеву тражиоцу и омогућава му приступ траженим информацијама, он тада не одлучује о овом праву као о класичној управној ствари нити доноси решење као управни акт, већ о томе сачињава службену белешку у складу са чл.16. ст.9. Закона, па је поднаслов: "Поступање по захтеву" примеренији од садашњег: "Одлучивање по захтеву".

Изменама у самом члану 16. Закона прецизирају се рокови за поступање првостепеног органа по захтеву, односно за доношење решења када се не удовољава захтеву тражиоца.

Уз чл. 3. – Предложеном изменом у члану 18.ст.2. Закона, даје се могућност тражиоцу информација да сам одлучи о начину тј. облику путем кога ће се упознати са садржином информације, уколико је то могуће са аспекта техничких могућности органа, за разлику од постојећег решења по коме се информација доставља у облику у коме се она стварно налази код органа, што је значило да орган власти не може штампани документ претворити у електронски облик и упутити тражиоцу, иако за то има техничких могућности, а и брже је и економичније. Овим се чл. 18.ст.2. истовремено усаглашава са чл.5. Закона по коме свако има право да му копија документа буде упућена поштом, факсом, електронском поштом или на други начин.

Уз чл. 4.и 5. – Измене у члану 22. ст.1. Закона су терминиолошке природе, побољшавају текст закона отклањајући нелогичност постојеће одредбе да се жалбени рок од 15 дана од дана пријема решења односи и на ситуацију када тражилац изјављује жалбу зато што орган није поступио по захтеву нити није донео решење којим се захтев одбија. Допуна става 1. истог члана новом тачком 6. омогућује да се жалба изјави и у другим оправданим ситуацијама које нису таксативно наведене у постојећим тачкама овог става, а чија потреба проистиче из досадашње праксе.

Брисањем става 2.и 3. у члану 22. Закона, омогућава се заштита пред Повереником, као независним органом, права на приступ информацијама од јавног значаја и када се ради о шест највиших државних органа, чиме би се обезбедило јединство правног система, брже и ефикасније остваривање права у овим ситуацијама у којима је до сада била могућа искључиво судска заштита. У прилог предложеном решењу је и то, што према садашњем решењу, ни институција омбудсмана није изузета, па нема оправдања да то буду ни шест државних органа набројаних у чл.22.ст.2. Закона.

Предложеном допуном члана 24. прецизирана су овлашћења Повереника у поступку одлучивања по жалби тражиоца информација када орган власти не поступи по захтеву или када поступи након изјављене жалбе. Ова допуна је резултат досадашње праксе Повереника као другостепеног органа и ставова Врховног суда изражених кроз донете пресуде.

Уз чл. 6. – Измене у члану 25. Закона су последица измена из члана 6. овог закона.

Уз чл. 7.и 8. – Предложеним изменама термиолошки су усаглашени чл. 27.и 28. Закона и прецизирана могућност покретања управног спора и против одлука Повереника донетих у форми закључка, а не само решења.

Такође је на јаснији начин регулисано питање извршења решења Повереника, прецизирањем да Влада Републике Србије уређује тај поступак и у случају потребе, обезбеђује извршење. Ова интервенција у Закону, треба да отклони досадашњи проблем у вези са извршењем решења Повереника, када првостепени орган то не учини добровољно, а поступак извршења није био уређен.

Уз чл.9. – Предложена измена да сагласност на акте о раду службе Повереника даје Административни одбор, уместо Народне скупштине, омогућиће бржи поступак давања ове сагласности, укључујући и ситуације, када се врши формално усаглашавање аката са законом, без суштинских измена, и избегава ситуација да се због преоптерећености рада Народне скупштине, на сагласност чека јако дуго, што паралише рад службе Повереника.

Уз чл.10. – Допуном одредбе члана 38. Закона обезбеђује се заштита овлашћеном лицу у органу власти од одговорности у ситуацији када, омогући приступ информацијама ради откривања корупције или друге незаконите радње, верујући у тачност или потпуност информације. Ова одредба ће овлашћена лица за поступање по захтевима за приступ информацијама ослободити страха од одговорности када обелодане информацију иза које се крије корупција или нека друга незаконита радња, што треба да допринесе ефикаснијем откривању и борби против корупције у земљи.

Уз чл.11. и 12. – Овим одредбама прецизирају се постојећа овлашћења Повереника у погледу доношења упутства из члана 40. Закона, за израду и објављивање информатора о раду државних органа, као и одредбе у погледу садржине извештаја и рока у коме су органи дужни да доставе извештај Поверенику, који није био прописан.

Уз чл.13. – Предложеном изменом члана 45. да надзор над применом Закона врши министарство надлежно за послове државне управе, уместо министарства за послове информисања, је последица постојеће ситуације у којој ни после три године од доношења закона, надзор над применом закона није обезбеђен услед одсуства потребних капацитета надлежног Министарства културе. Осим тога, имајући у виду да право на слободан приступ информацијама од јавног значаја по садржини заправо представља право на приступ документима у поседу органа јавне власти, тј. приступ службеним документима, како се у неким међународним документима ово право и назива, те да се кроз остваривање овог права заправо врши контрола рада органа власти, то је логично да послове надзора над применом Закона врши управна инспекција у саставу Министарства за државну управу и локалну самоуправу, која иначе врши сродне послове. Иста решења су заступљена и у упоредном праву. Обезбеђење функције надзора допринело би квалитетнијем остваривању овог права.

Уз чл.14. – Предложеном изменом постојећег члана 46. Закона, побољшане су одредбе о прекршајној одговорности, усаглашене са напред предложеним изменама и истовремено повећан доњи износ новчане казне за прекршај са 5.000 на 10.000 динара.

Уз чл.15. – Ради се о измени ради терминолошке усаглашености постојећих израза у тексту Закона која истовремено отклања нејасноћу у погледу начина одређивања овлашћеног лица за поступање по захтеву тражиоца.

Уз чл.16. – Предложеном одредбом је на експлицитан начин у складу са међународним документима уређен начин поступања органа у случају да су одредбе другог закона у погледу остваривања права приступа информацијама од јавног значаја у супротности са Законом о слободном приступу информација од јавног значаја, чиме се отклањају дилеме по том питању које нису ретке, обзиром на присутну неконзистентност нашег правног система по овом питању, посебно када се ради о прописима који су раније донети.

Уз чл.17.-19. – Чланом 17. се врши пренумерација чланова због додавања новог члана овим законом, чланом 18. се овлашћује Законодавни одбор Народне скупштине да утврди пречишћен текст Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, обзиром да су ово друге по реду измене закона, а чланом 19. се одређује да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије.“

IV. СРЕДСТВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбеђивати посебна средства из буџета.

V. РАЗЛОГ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Предлаже се да се закон усвоји по хитном поступку како би се обезбедили неопходни услови за пуно остваривање уставног права грађана и других лица на слободан приступ информацијама од јавно значаја, као ефикасног механизма за откривање и борбу против корупције, у складу са опредељењем државе и захтевима међународне заједнице.